
Shataratna Sangraha

शतरत्नसङ्ग्रह

Document Information

Text title : shataratnasaMgraha

File name : shataratnasaMgraha.itx

Category : shiva, sangraha, major_works

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Latest update : February 18, 2023

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 11, 2024

sanskritdocuments.org

శతరత్నసంగ్రహ

(॥ ఉమాపతి శివాచార్య ॥)

శివం ప్రణమ్య పరమం నిధనేశమతః పరమ్ ।

జ్ఞానదీక్షే ప్రవక్ష్యామి తే శృణుధ్వం సమాహితాః ॥ ౧ ॥

- స్వామ్యమ్భువాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧ ॥

అథాత్మమలమాయాఖ్యకర్మబంధవిముక్తయే । (అథా౭౭త్మ)

వ్యక్తయే చ శివత్వస్య శివాజ్ఞానం ప్రవర్తతే ॥ ౨ ॥

- స్వామ్యమ్భువాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౨ ॥

జ్ఞానం ద్వివిధామాఖ్యాతం పరం చైవాపరం స్మృతమ్ ।

పరం చైవాబోధాఖ్యమపరం శాస్త్రముత్తమమ్ ॥ ౩ ॥

- దేవ్యామతమ్ ॥ ?? ॥

సృష్టికాలే మహేశానః పురుషార్థప్రసిద్ధయే ।

విధత్తే విమలం జ్ఞానం పంచస్రోతో౭భిలక్షితమ్ ॥ ౪ ॥

- మృగేంద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-ఉపోద్ఘాతప్రకరణమ్ । ౨ ॥

జ్ఞానమేతచ్ఛివక్షోత్థం సజ్జుహాణాత్మభేషజమ్ ।

పరిణమసుఖం స్వాదు విశేషగుణదర్శకమ్ ॥ ౫ ॥

- పరాఖ్యతస్తమ్ ॥ ౧-పశుపదార్థవిచారః । ౩ ॥

ధర్మేణ సాధ్యతే ధర్మీ క్వచిత్కార్యేణ కారణమ్ ।

కారణేన క్వచిత్కార్యం క్వచిదామూయదర్శనాత్ ॥ ౬ ॥

- మతజ్ఞపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౩-లయభోగాఖ్యతత్త్వద్వయవిచారప్రకరణమ్

। ౯ ॥

అచేతనస్య మాయాదేః ప్రవర్తకతయా పతిః । (ప్రవర్తకతయా)

సిద్ధః సర్వార్థవిత్కర్తా వ్యాపకః సతతోదితః ॥ ౭ ॥

- విశ్వసారోత్తరమ్ ॥ ?? ॥

దృక్ప్రియాత్మకమైశ్వర్యం యస్య తద్ధాత్రపూర్వకమ్ |
(తద్ధాత్రపూర్వకమ్ , తద్ధాత్రపూర్వకమ్ , తద్ధాత్రపూర్వకమ్)
ఈశ్వరః సోఽత్ర మస్తవ్యః శక్తిద్వయయుతః ప్రభుః || ౮ ||

- పరాఖ్యతన్త్రమ్ || ౨-పతిదార్థవిచారః | ౭౮ ||

అథ పశ్యుర్ధిష్ఠానం స్యశక్తికిరణాత్మకమ్ |
తస్యాం దివి సుదీప్తాత్మా నిష్కమ్పాఽచలమూర్తిమాన్ || ౯ ||

- మతజ్గపారమేశ్వరాగమః || విద్యాపాదః | ౩-లయభోగాఖ్యతత్త్వద్వయవిచారప్రకరణమ్ | ౧ ||

కాష్ఠా సైవ పరా సూక్ష్మా సర్వదిక్కాఽమృతాత్మికా |
ప్రధ్వస్తావరణా శాంతా వస్తుమాత్రాఽతిలాలసా || ౧౦ ||
ఆద్యోన్తోపరతా సాధ్వీ మూర్తిత్వేనోపవర్యతే | (సాధ్వీమూర్తి)

- మతజ్గపారమేశ్వరాగమః || విద్యాపాదః | ౩-లయభోగాఖ్యతత్త్వద్వయవిచారప్రకరణమ్ | ౨-౩౭ ||

వపుషోఽవిద్యమానత్వాద్యద్యత్కృత్యం కరోతి సః |
తత్ర తత్రాస్య తత్కర్తృవపుషాఽనుకృతం వపుః || ౧౧ ||

- మృగేన్ద్రాగమః || క్రియాపాదః | ౩-అర్చాప్రకరణమ్ | ౪౧ ||

కరణం చ న శక్త్యన్యచ్ఛక్తిర్నాచేతనా చితః |
ఏషయానియమాదేకం బోధే కృత్యే చ తత్తథా || ౧౨ ||

- మృగేన్ద్రాగమః || విద్యాపాదః | ౩-పతిలక్షణప్రకరణమ్ | ౪ ||

యథా కాలో హ్యమూర్తోఽపి దృశ్యతే ఫలసాధకః |
ఏవం శివో హ్యమూర్తోఽపి కురుతే కార్యమిచ్ఛయా || ౧౩ ||

- కిరణాగమః || విద్యాపాదః | ౩-కర్మపటలః | ౧౦ ||

శక్తోద్యుక్తప్రవృత్తశ్చ కర్తా త్రివిధ ఇష్యతే | (శక్తోద్యుక్తః ప్రవృత్తశ్చ)
శక్తేః ప్రవృత్తిభేదేన భేదస్తస్యోపచారతః || ౧౪ ||

- మృగేన్ద్రాగమః !!

నిమిత్తమీశ్వరాఖ్యం తద్యద్ధృష్టం సహకారణమ్ | (యద్ధృష్టం)
ఉపాదానం చ యత్సూక్ష్మం సర్వకార్యేషు సంహితమ్ || ౧౫ ||

- పరాఖ్యతన్త్రమ్ || ౨-పతిదార్థవిచారః | ౨౯ ||

మూర్తాః సావయవా యేఽర్థా నానారూపపరిచ్ఛదాః |

స్థూలావయవశిష్టత్వాద్బుద్ధిమద్ధేతుపూర్వకాః ॥

అతోఽస్తి బుద్ధిమాన్కశ్చిదీశ్వరః సమవస్థితః ॥ ౧౬ ॥

- పరాఖ్యతస్త్రమ్ ॥ ౨-పతిదార్థవిచారః । ౨-౩౭ ॥

జగజ్జన్మస్థితిధ్వంసతిరోభావవిముక్తయః ।

కృత్యం సకారకఫలం జ్ఞేయమస్యైతదేవ హి ॥ ౧౭ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పరమోక్షనిరాసప్రకరణమ్ । ౩ ॥

స్వాపేఽపాస్వే బోధయన్బోధయోగ్యాన్రోధ్యాన్మృగేన్ద్రాన్వచయన్కర్మికర్మ ।

మాయాశక్తిర్వ్యక్తియోగ్యాః ప్రకుర్వన్వశ్యన్సర్వం యద్యథావస్తుజాతమ్ ॥ ౧౮ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-పతిస్వరూపనిరూపణమ్ । ౧౫ ॥

దేహాన్యోఽనశ్వరో వ్యాపీవిభిన్నః సమతోఽజడః ।

స్వకర్మఫలభుక్కర్తా క్షిప్తిజ్ఞః సేశ్వరః పశుః ॥ ౧౯/౧౯ ॥

- పరాఖ్యతస్త్రమ్ ॥ ౧-పశుపదార్థవిచారః । ౧౫ ॥

అథాఽనాదిమలః పుంసాం పశుత్వం పరికీర్తితమ్ ।

తుషకముప్పకవదేయం మాయావాపాఙ్కూరస్య తత్ ॥ ౧౯/౨౦ ॥ (తుషకముప్పకవజ్ఞేయం)

- స్వాయముప్పవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౧ ॥

తదేకం సర్వభూతానామనాది నిబిడం మహత్ ।

ప్రత్యాత్మస్థస్వకాలాంతాపాయశక్తిసమూహవత్ ॥ ౨౦/౨౧ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౭-పాశలక్షణప్రకరణమ్ । ౮ ॥

తాసాం మాహేశ్వరీ శక్తిః సర్వానుగ్రాహికా శివా ।

ధర్మానువర్తనాదేవ పాశ ఇత్యుపచర్యతే ॥ ౨౧/౨౨ ॥ (ధర్మానువర్తనాదేవ)

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౭-పాశలక్షణప్రకరణమ్ । ౧౧ ॥

పరిణామయత్యేతాశ్చ రోధాంతం కార్కచిత్త్విషా ।

యదోస్మిలనమాధత్తే తదానుగ్రాహికోఽవ్యతే ॥ ౨౨/౨౩ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౭-పాశలక్షణప్రకరణమ్ । ౧౧ ॥

వారీశ్వరీ చ శుద్ధాధ్వమూలోపాదానకారణమ్ ।

నోపాదానం వినా కార్యం కదాచిదుపలభ్యతే ॥ ౨౩/౨౪ ॥

- విశ్వసారోత్తరమ్ ॥ ?? ॥

యాఽథ కుణ్ణలినీ శక్తిర్మాయాకర్మానుసారిణీ । (యథా)

నాదబిన్ద్యాదికం కార్యం తస్యా ఇతి జగత్ప్రీతిః ॥ ౨౪/౨౫ ॥

- విశ్వసారోత్తరమ్ ॥ ?? ॥

తస్యాశ్చతస్రో వాగ్రూపా వృత్తయో వైఖర్యాదయః ।

వైఖరి మధ్యమా చాన్యా పశ్యంతీ సూక్ష్మసంజ్ఞితా ॥ ౨౫/౨౬ ॥

- విశ్వసారోత్తరమ్ ॥ ?? ॥

మాయాతత్త్వం జగద్బీజమవినాశ్యశివాత్మకమ్ ।

విభేషకమకలం సూక్ష్మమనాద్యవ్యయమీశ్వరమ్ ॥ ౨౬/౨౭ ॥

- స్వాయమ్భువాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౮ ॥

తదేకమశివం బీజం జగతశ్చిత్రశక్తిమత్ ।

సహకార్యధికారాన్తసంరోధి వ్యాప్యనశ్వరమ్ ॥ ౨౭/౨౮ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౯-మాయాలక్షణప్రకరణమ్ । ౨ ॥

శుద్ధేఽధ్యసి శివః కర్తా ప్రోక్తోఽనన్తోఽసితే ప్రభుః ॥ ౨౮/౨౯ ॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౩-కర్మపటలః । ౨౬బ ॥

గ్రన్థిజన్యకలకాలవిద్యారాగనృమాతరః ।

గుణధీగర్వచిత్తాక్షమాత్రాభూతాన్యనుక్రమాత్ ॥ ౨౯/౩౦ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧౦-కలాదికార్యప్రకరణమ్ । ౧ ॥

ధర్మాధర్మాత్మకం కర్మ తచ్చ త్రివిధమర్థతః ।

జాత్యాయుర్స్థిగదం యేన నామిశ్రం పచ్యతే క్వచిత్ ॥ ౩౦/౩౧ ॥

- విశ్వసారోత్తరమ్ ॥ ?? ॥

కర్మ వ్యాపారజన్యత్వాదదృష్టం సూక్ష్మభావతః ।

జనకం ధారకం భోగ్యమధ్యాత్మాదిత్రిసాధనమ్ ॥ ౩౧/౩౨ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౮-కర్మవిచారప్రకరణమ్ । ౩బ-౪అ ॥

తత్సత్యానృతయోనిత్వాద్ధర్మాధర్మస్వరూపకమ్ ।

స్వాపే విపాకమభ్యేతి తత్సృష్టావుపయుజ్యతే ॥ ౩౨/౩౩ ॥

మాయాయాం వర్తతే చాన్తే నాభుక్తం క్షయమేతి చ ॥ ౩౩/౩౪ ॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౮-కర్మవిచారప్రకరణమ్ । ౪బ-౫ ॥

అథాత్మాఽవిమలో బద్ధః పునర్ముక్తశ్చ దీక్షయా । (అథాత్మావిమలో

విజ్ఞేయః స త్రిధావస్థః కేవలః సకలోఽమలః ॥ ౩౪/౩౫ ॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౫॥

అచేతనో విభుర్నిత్యో గుణహీనోఽక్రియోఽప్రభుః ।

వ్యాఘాతభాగశక్తశ్చ శోధోఽబోధోఽకలః పశుః ॥ ౩౫/౩౬॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౬॥

యద్యశుద్ధిర్న పుంసోఽస్తి సక్తిరోభగేషు కింకృతా ।

శుద్ధే పుంసి న తద్భోగో జాఘటీతి విపశ్చితః ॥ ౩౬/౩౭॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౪॥

చైతన్యం దృక్ప్రియారూపం తదస్యాత్మని సర్వదా ।

సర్వతశ్చ యతో ముక్తౌ శ్రూయతే సర్వతోముఖమ్ ॥ ౩౭/౩౮॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పరమోక్షనిరాసప్రకరణమ్ । ౫॥

సదవ్యభాసమానత్వాత్తన్నిరుద్ధం ప్రతీయతే ।

వశ్యోఽనావృతవీర్యస్య సోఽత ఏవాఽవిమోక్షణాత్ ॥ ౩౮/౩౯॥ (స్తోత్ర)

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పరమోక్షనిరాసప్రకరణమ్ । ౬॥

వినా సమభవతీత్యాహ విద్యాదర్శితగోచరః ।

రాగేణ రజ్జితస్యాఽపి బుద్ధ్యాదికరణైర్యుతః ॥ ౩౯/౪౦॥

- మృగేన్ద్రాగమః **

(కఠోద్వలిత చైతన్యో విద్యాదర్శితగోచరః ।

రాగేణ రజ్జితస్యాపి బుద్ధ్యాదికరణైర్యుతః ॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౦॥)

మాయాద్యవనిపర్యస్తే తత్పభూతాత్మవర్తమి । (మాయాద్యవనిపర్యస్త)

భుక్త్యై తత్ర స్థితాన్ భోగానోఽగైకరసికః పుమాన్ ॥ ౪౦/౪౧॥ (స్థితో)

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౧॥

భోగోఽస్య వేదనా పుంసః సుఖదుఃఖాదిలక్షణః । (సుఖదుఃఖాదిలక్షణా)

తాం సమర్థితచైతన్యః పుమానభ్యేతి కర్మతః ॥ ౪౧/౪౨॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౨॥

కర్మతశ్చ శరీరాణి విషయాః కరణాని చ ।

భోగసంసిద్ధయే భోక్తుర్భవన్తి న భవన్తి చ ॥ ౪౨/౪౩॥

- స్వామిమూర్తివాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౩॥

ఏవం మాయాఙ్గానస్తోఽణుర్నిజదోషతిరస్కృతః ।

యాతి తన్మయతాం తేషు మాయాభోగేషు రజ్జితః ॥ ౪౩/౪౪ ॥

- స్వామముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౪ ॥

సంసారీ విషయా భోక్తా క్షేత్రీ క్షేత్రజ్ఞ ఏవ చ ।

శరీరీ చేతి బన్ధాత్మా నకలః సోచ్యతే బుధైః ॥ ౪౪/౪౫ ॥ (నకలశోచ్యతే)

- స్వామముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౫ ॥

తమఃశక్త్యధికారస్య నివృత్తేస్తత్పరిమ్యతౌ ।

వ్యసక్తి దృక్క్రియానన్త్యం జగద్బుద్ధురణోః శివః ॥ ౪౫/౪౬ ॥

- మృగేంద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౫-పంచకృత్యప్రకరణమ్ । ౧ ॥

యేషాం శరీరిణాం శక్తిః పతత్యవినివృత్తయే । (పతత్యవినివృత్తయే)

తేషాం తల్లిజమాతుక్యం ముక్తౌ ద్వేషో భవస్థితౌ ॥ ౪౬/౪౭ ॥

భక్తిశ్చ శివభక్తేషు శ్రద్ధా తచ్ఛాసకే విధౌ ॥ ౪౭/౪౮ ॥

- మృగేంద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౫-పంచకృత్యప్రకరణమ్ । ౪-౫ ॥

తన్నిపాతాచ్చ తస్యేత్థమజ్ఞస్యాప్యభిలాషిణః ।

బుద్ధిరుత్పద్యతేఽకస్మాద్వివేకేనాత్మవర్తినా ॥ ౪౮/౪౯ ॥

- మతంగపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-అధికాతరతత్త్వప్రకరణమ్ । ౪౫ ॥

వివేకినో విరక్తస్య జిజ్ఞాసా చోపజాయతే ।

జిజ్ఞాసోపేతచైతన్యం పశుం సంసారసాగరాత్ ॥ ౪౯/౫౦ ॥

జిఘృక్షయా యునక్త్యేనం యుక్తం ప్రేరయతి ప్రభుః ॥ ౫౦/౫౧ ॥

- మతంగపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-అధికాతరతత్త్వప్రకరణమ్ । ౪౬-౪౭ ॥

ప్రేరణే ప్రేరకః శ్రీమాన్స్వయోరపి స మన్తరాట్ ।

అనుగ్రాహ్యస్య వినయే తథాఽనుగ్రాహకస్య చ ॥ ౫౧/౫౨ ॥ (తథానుగ్రాహకస్య)

కారుణ్యే త్వనయోర్యస్మాత్తయోర్యోగః సుదుర్లభః ॥ ౫౨/౫౩ ॥

- మతంగపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-అధికాతరతత్త్వప్రకరణమ్ । ౪౭-౪౮ ॥

స దేశికమనుప్రాప్య దీక్షావిచ్ఛిన్నబంధనః ।

ప్రయాతి శివసాయుజ్యం నిర్మలో నిరుపప్లవః ॥ ౫౩/౫౪ ॥ (నిరుపప్లవః)

- స్వామముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౬ ॥

తత్వైవరేభిర్నిబద్ధాత్మా సర్వధర్మైశ్చ సంయుతః ।

నాననైన శక్యతే మోక్షం వర్జ్య దీక్షాం శివాత్మికామ్ ॥ ౫౪/౫౫॥

- సర్వజ్ఞానోత్తరాగమః ॥ క్రియాపాదః । ౯-అధ్యప్రకరణమ్ । ౨౦౨॥

కత్పుశక్తిరణోర్నిత్యా విభీషి చేశ్వరశక్తివత్ । (కర్తృశక్తిరణోర్నిత్యా)

తమశ్చన్నతయాఽర్థేషు నాభాతి నిరనుగ్రహా ॥ ౫౫/౫౬॥ (తమశ్చన్నతయార్థేషు)

- మృగేంద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧౦-కలాదికార్యప్రకరణమ్ । 3॥

విభుః సంజ్ఞానరూపోఽపి ప్రదేశే వేత్తి యేన తత్ ।

శిశ్చోజ్ఞస్తేన సః ప్రోక్తో వ్యవధానానిదర్శనాత్ ॥ ౫౬/౫౭॥

- పరాఖ్యతస్త్రమ్ ॥ ౧-పశుపదార్థవిచారః । ౯౧బ-౯౨అ॥

స్వల్పేఽపి వ్యజ్ఞాకే స్వల్పం మహాన్మహతి తత్ప్రతివత్ ।

యాద్యక్తాద్యగ్రభవేత్తస్య ప్రదీపస్తిమిరే యథా ॥ ౫౭/౫౮॥

- పరాఖ్యతస్త్రమ్ ॥ ౧-పశుపదార్థవిచారః । ౯౦బ-౯౧అ॥

స చేతనః స్మృతో జీవో యదా శక్త్యా తు యుజ్యతే ।

అన్యథా నిమ్నలో హ్యత్యా విషనుష్టేష లక్ష్యతే ॥ ౫౮/౫౯॥

- నిశ్వాసకారికాగమః *

(ఏతైర్విహీనం యదాత్మానం విషనుష్టే చ లక్ష్యతే ।

తథా హి లక్ష్యతే దేవి ఏతైర్హీనస్తు చేతనః ॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాణః । ౧౨ । ౯3॥)

గురుర్యథాఽగ్రతః శిష్యాన్సుప్తాన్తణ్డేన బోధయేత్ । (గురుర్యథాగ్రతః)

శివోఽపి మోహనిద్రాయాం సుప్తాఞ్చుక్త్యా ప్రబోధయేత్ ॥ ౫౯/౬౦॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౫-శక్తిపటలః । ౬బ-౬అ॥

యథా భేషజసామర్థ్యాదశక్తానాం బలం పరమ్ ।

తేన తచ్ఛక్తియోగేన సామర్థ్యమమితం భవేత్ ॥ ౬౦/౬౧॥

- కిరణాగమః *

(యథా భేషజసామర్థ్యాదశక్తానాం బలం పరమ్ ॥

యాతి తచ్ఛక్తిసామర్థ్యాదనస్తస్య పరే బలమ్ ।

తేన సామర్థ్యయోగేన యోనిం ప్రేరయతే క్షణాత్ ॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-పతిపటలః । ౧3బ-౧౪॥)

శివత్వాద్యుజ్యతే మోక్షే పశుత్వాద్యుజ్యతే తనౌ ।

భోగేష్వపి చ సామర్థ్యాత్కర్మణో మునిసత్తమ ॥ ౬౧/౬౨॥

ఈశ్వరాధిష్ఠితాత్మాఽసావస్వత్స్త్రో యతస్తు సః ॥ ౬౨/౬౩॥

- పరాఖ్యతన్త్రమ్ !!

నిత్యవ్యాపకచిచ్ఛక్తినిధిరప్యర్థసిద్ధయే ।

పాశవం శామ్భవం వాపి బలమన్వేష్టి నాన్యథా ॥ ౬౩/౬౪॥

- మృగేన్ద్రాగమః *

(నిత్యవ్యాపకచిచ్ఛక్తినిధిరప్యర్థసిద్ధయే ।

పాశవం శామ్భవం వాపి నాన్విష్యత్యన్యథా బలమ్ ॥)

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౭-పాశలక్షణప్రకరణమ్ । ౫॥)

విశ్వస్యాఽనేకరూపస్య జ్ఞానమేకం శివాత్మకమ్ ।

వ్యాపకం విమలం శాన్తం భుక్తిముక్తితి యేన తత్ ॥ ౬౪/౬౫॥

- కాలోత్తరాగమః ॥ ??॥

ఏకైవ వస్తుతః శైవీ యా శక్తిర్నిర్మలా పరా ।

అవినాభావినీ శమ్భోః శుచేరుష్ణమివ ప్రభోః ॥ ౬౫/౬౬॥

తయాఽఽత్యశివయోః సన్నిః శివబోధపరాపరా ॥ ౬౬/౬౭॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ ??॥

నాధ్యక్షం నాపి తల్లైజం న శాబ్దమపి శాఙ్కరమ్ ।

జ్ఞానమాభాతి విమలం సర్వదా సర్వవస్తుషు ॥ ౬౭/౬౮॥

- మృగేన్ద్రాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౫-పంచకృత్యప్రకరణమ్ । ౧౬॥

అస్మాత్ప్రవితతాద్భిన్నాత్పరసంస్థానిరోధకాత్ । (తస్మాత్)

దీక్షైవ మోచయత్సార్వం శైవం ధామ నయత్యపి ॥ ౬౮/౬౯॥

- స్వామ్యముఖాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౨౪॥

అనయోః శాసనే సిద్ధా దీక్షా క్షపణదానయోః ।

దానం నామ స్వసత్తైవ యా సా జ్ఞానక్రియాత్మికా ॥ ౬౯/౭౦॥

- మతజ్ఞపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-అధికాతరతత్త్వప్రకరణమ్ । ??-

౫౮బ॥

సా శక్తిస్తస్య సంస్పృశ్యాద్యక్తిభూతా సునిర్మలా ।

పత్యుర్దానం తదేవోక్తం న స్వయం వ్యజ్యతే పశోః ॥ ౭౦/౭౧॥

- మతజ్ఞపారమేశ్వరాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౪-అధికాతరతత్త్వప్రకరణమ్ । ౫౯॥

అశరీరం యదాత్మానం పశ్యతి జ్ఞానచక్షుషా ।

తదా భవతి శాస్తాత్మా సర్వతో విగతస్పృహః ॥ ౭౧/౭౨॥

- దేవ్యామతమ్ ॥ ?? ॥

** (దేవీకాలోత్తరాగమః । ౫౧॥)

దీక్షానలప్లుష్టమలస్య జన్తోః స్వాక్యం బలం వ్యక్తిముపైతి యోగాత్ ।

శక్త్యా విభోశ్చుమ్భితహృత్ప్రదేశో నాన్యేన పుంసో వినివృత్తిమేతి ॥ ౭౨/౭౩॥

- మతజ్ఞపారమేశ్వరాగమః !!

అనేన క్రమయోగేన పరాం కేవలతాం గతః ।

అనాద్యశుద్ధిశూన్యత్వాత్ ప్రాప్నోతి న భవాన్తరమ్ ॥ ౭౩/౭౪॥

- స్వామ్యముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౧-పశువిచారః । ౧౯॥

యస్య జాగ్రే ప్రలీయన్తే సర్వే భావాః సుషుప్తవత్ ।

పర్యాప్తం తస్య విజ్ఞానం త్రిపదం తేన లజ్ఘితమ్ ॥ ౭౪/౭౫॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాండః । ౩౨ । ౮౧బ-౮౨అ॥

శివార్కశక్తిదీధిత్యా సమర్థీకృతచిద్దృశా ।

శివం శక్త్యాదిభిః సార్థం పశ్యత్యాత్మాగతావృతిః ॥ ౭౫/౭౬॥ (సార్థం)

- నిశ్వాసకారికాగమః !!

ఉల్కాహస్తో యథా కశ్చిద్ద్యవ్యమాలోక్య తాం త్యజేత్ ।

జ్ఞానేన జ్ఞేయమాలోక్య పశ్చాజ్ఞానం పరిత్యజేత్ ॥ ౭౬/౭౭॥

- నిశ్వాసకారికాగమః !!

(సార్థత్రిశతికాలోత్తరాగమః ॥ ౨౩-జ్ఞానామృతప్రకరణమ్ । ౨౩ । ౫॥)

యదా మనః పరే తత్త్వే లబ్ధలక్ష్యం నిలీయతే । (లబ్ధలక్షో)

తదాహ్యశేషవిజ్ఞానం వినాశముపగచ్ఛతి ॥ ౭౭/౭౮॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాండః । ౩౨ । ౩౫॥

అనాఖ్యే తు నిరాలమ్బే అగ్రాహ్యే మానవర్జితే ।

నస్తత్త్వే యోజితో ముక్త ఇతి శాస్త్రస్య నిశ్చయః ॥ ౭౮/౭౯॥

- నిశ్వాస ॥ ?? ॥ *

(అనాఖ్యే తు నిరాలమ్బే హ్యగ్రాహ్యే భావవర్జితే ।

నస్తత్త్వే యోజితో ముక్త ఇతి శాస్త్రస్య నిశ్చయః ॥

- నిశ్వాసకారికా => సిద్ధాంతశిఖామణిః తత్త్వప్రదీపికాసహితః)

భవోద్భవపదాతీతో నిష్కమాచ్చురివ స్థితః । (నిష్కమాచ్చురివ)

ముక్తౌ వ్యక్తశివతోఽసౌ కృతకృత్యో యతస్తతః ॥ ౭౯/౮౦॥

- స్వామిముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౨౬॥

నాత్ర పూజా నమస్కారో న జపో ధ్యానమేవ చ ।

కేవలం జ్ఞేయమిత్సుక్తం వేదితవ్యం న కింఞ్చన ॥ ౮౦/౮౧॥

- దేవీకాలోత్తరాగమః । ౧౮॥

యథా వాయుస్సుశీఘ్రాఽపి ముక్త్యాఽకాశన్న గచ్ఛతి ।

జ్ఞేయే నిక్షిప్తచిత్తస్తు విషయస్థో న ముఞ్చతి ॥ ౮౧/౮౨॥ *

(జ్ఞేయం నిక్షిప్తచిత్తస్య విషయోఽపి నిశ్చలః ।)

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాణ్డః । ౩౨ । ౩౯బ-౪౦౮॥

ఇన్ద్రియార్థే యథా చిత్తం నిత్యం గచ్ఛతి దేహినామ్ ।

తథా చైవేన్ద్రియాతీతే తస్య నైరాకృతే పదే ॥ ౮౨/౮౩॥ (నైకాకృతే)

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాణ్డః । ౨౭ । ౪॥

క్షీరక్షయాద్యథా వత్సః స్తనాన్మాతుర్నివర్తతే । (క్షీరక్షయే)*

రాగక్షయాత్తథా పుంసాం మనశ్శీఘ్రం నివర్తతే ॥ ౮౩/౮౪॥ (రాగక్షయే తథా)*

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాణ్డః । ౩౨ । ౪౩॥

గోదోహమిషుపాతం వా నయనోస్మీలనమాత్రకమ్ ।

సకృత్పరపదే యుక్తో న పునర్భవమాప్పుయాత్ ॥ ౮౪/౮౫॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ ?? ॥ !! **

(గోదోహమిషుపాతం వా నయనోస్మీలనాత్మకమ్ ।

సకృద్వ్యక్తః పరే తత్త్వే స ముక్తో మోచయేత్పరాన్ ॥

- శ్రీమన్నిశాటన => పరమార్థసార)

పశుభావద్యదాతీత్య పతిభవేన తిష్ఠతి । (పశుభావాపదాతీత్య)*

తత్తస్య గమనం నామ సర్వగే గమనం కుతః ॥ ౮౫/౮౬॥

- నిశ్వాసకారికాగమః ॥ జ్ఞానకాణ్డః । ౩౧ । ౧౪బ-౧౫౮॥

శివధామార్చితస్యాఽస్య భోగభోక్తుర్న జాతుచిత్ ।

భోక్తుత్వమధికారిత్యం పతికృత్యానుకారితా ॥ ౮౬/౮౭॥

- స్వామిముఖవాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-పాశవిచారః । ౨౫॥

విషనమృద్ధినీ శక్తిర్యథా మన్తైర్నిరుధ్యతే । (మన్తైర్నిరుధ్యతే)

తదా న తద్విషం క్షీణమేవం పుంసో మలక్షయః ॥ ౮౭/౮౮॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౨-మాయాపటలః । ౩౧౪-౩౨౨॥

అనేకభవికం కర్మ దగ్ధం బీజమివాఽణుభిః । (దగ్ధబీజమివాణుభిః)*

భవిష్యదపి సంరుద్ధం యేనేదం తద్ధి భోగతః ॥ ౮౮/౮౯॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౬-దీక్షాకర్మపటలః । ౧౯/౨౦॥

జాతాయాం ఘటనిష్పత్తౌ యథా చక్రం భ్రమత్యపి ।

పూర్వసంస్కారసంసిద్ధం తథా వపురిదం స్మృతమ్ ॥ ౮౯/౯౦॥

- కిరణాగమః ॥ విద్యాపాదః । ౬-దీక్షాకర్మపటలః । ౧౮/౧౯॥

భగ్నౌ ఘటే యథా దీపః సర్వతః సంప్రకాశతే ।

దేహపాతే తథా చాత్మా భాతి సర్వత్ర సర్వదా ॥ ౯౦/౯౧॥

- దేవ్యామతమ్ ॥ ??॥

ప్రకటయన్వేదం జ్ఞానం మద్భక్తానాం వరాననే ।

రక్షణీయం ప్రయత్నేన తస్కరేభ్యో ధనం యథా ॥ ౯౧/౯౨॥

- నిశ్వాసకారికాగమః !!

॥ ఇతి ఉమాపతిశివాచార్యసజ్గహీతశతరత్నసజ్గహః సమాప్తః ॥

॥ ఓం చిదమ్బరేశ్వరశివకామసుందరీభ్యాం నమః ॥

Notes:

An attempt has been made in the interest of earnest readers; of tracing the shloka-s from the respective source-Agama mentioned in the sa Ngraha (compilation), to the Agama's publication or text readily available in public domain.

As on the date of uploading this document, it has been noted that some but not all such publications are readily available; but, may nevertheless be found at a later date.

Indicators have therefore been put in place within the sangraha as follows:

॥ ?? ॥ The mentioned source-Agama's text or publication could not be traced in public domain so far, hence the chapter/shloka-number etc. remains unrevealed yet.

!! Shloka-s or lines have been mentioned as pertaining to a certain Agama, but the same was not found in the source Agama text publication available in public domain.

* Shloka-s or lines or words were found in the mentioned source-Agama with variation. The latter has been mentioned with the respective shloka, where available.

** Shloka-s or lines were found in a source-text other than that mentioned in the sangraha; and in some instances, with a variation. The source / variation has been mentioned with the respective shloka where available.

The book published by University of Madras 1973 (link 1) has an addendum of about 14 shloka-s (link-2 doesn't).

Related pointers for interested readers:

devyAmatam is also known as nishvAsAkhyamahAtantram.

kAlottarAgama is said to have several recensions, all of which may not be readily available.

nishvAsakArikAgama is one of the upAgama of nishvAsAgama.

nishvAsa (the word) can pertain to nishvAsAgama, nishvAsakArikA/nishvAsakArikAgama, nishvAsottara, etc. that may not be synonymous.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

Shataratna Sangraha

pdf was typeset on February 11, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

